

Te weinig aandacht voor groots

Arbeid is bij de meeste glastuinbouwteelten de duurste en belangrijkste productiefactor. Bovendien is arbeid niet onbeperkt beschikbaar en zeker niet in de gewenste en noodzakelijke kwaliteit. Daarom moeten we zuinig omspringen met deze productiefactor. Dat maakt het noodzakelijk om een goede arbeidsplanning te maken.

TEKST: TON HENDRIX

BEELD: ERIC VAN HOUTEN

Het maken van een arbeidsplanning blijkt op veel bedrijven nog steeds een stiefkind te zijn. Uit recent onderzoek van het PPO blijkt dat slechts een beperkt aantal bedrijven een planning maakt van de arbeidsbehoefte voor de komende teelt. Bovendien is het aantal bedrijven dat een planning maakt voor de komende week nog geringer, terwijl juist een dergelijke planning erg veel rust brengt in het bedrijfsgebeuren.

Het is verstandig als teler een jaarplanning op te stellen voordat een teelt begint. Ook tussentijds moet u planningen maken, omdat er altijd schommelingen optreden, die niet in een jaarplanning zijn te voorzien.

De jaarplanning

Het maken van een jaarplanning geeft inzicht in de arbeidsbehoefte van een teelt op langere termijn. Maak aan de hand daarvan afspraken met mensen over hun beschikbaarheid. Dat geldt zowel voor parttimers als het inschakelen van een uitzendbureau.

Bij de meeste vruchtgroenten neemt na een aanloopperiode de arbeidsbehoefte enorm toe als de oogst begint. Door afspraken te maken met parttimers of een uitzendbureau kan men zich ruimschoots van tevoren tegen deze arbeidspiek indekken. Om dat te kunnen heeft u inzicht nodig in de te verwachten arbeidsbehoefte. Maak goede afspraken, niet alleen over de hoeveelheid arbeid die moet worden uitbesteed, maar ook over het soort werk dat zij gaan verrichten. Dat geeft voor beide groeperingen (onder-

nemer en aannemer) duidelijkheid.

Bij jaarrond-teelten zoals de meeste snijbloemen en potplanten is veel minder sprake van een arbeidspiek als gevolg van de oogst. Ook bij deze teelten is de arbeidsbehoefte niet gelijk over het jaar verdeeld. Ook bij deze teelten is sprake van een arbeidspiek in het voorjaar, de zomer en het najaar.

Kwantitatieve Informatie

Stel de planning zodanig op dat u daaruit kunt aflezen welk werk u moet uitbesteden. Alleen op die manier kunnen concrete afspraken worden gemaakt over hoeveelheid en werkinhoud.

Een handig hulpmiddel bij het opstellen van een arbeidsbegroting is de 'Kwantitatieve Informatie voor de Glastuinbouw' die twee-jaarlijks door PPO-glastuinbouw wordt uitgegeven. Daarin is van de belang-

rijkste glastuinbouwteelten de arbeidsbehoefte per 4-weekse periode opgenomen.

Bovendien beschikt het PPO over een programma waarmee aan de hand van de bedrijfsspecifieke kenmerken zoals productie, productieverloop, plantdichtheid, oogstfrequentie, hulpmiddelen en werkmethoden een op de eigen situatie aangepaste arbeidsbegroting is op te stellen. Deze begroting geeft niet alleen het totaalresultaat, maar ook het per periode en per bewerking benodigde aantal uren. Hierdoor krijgt u als teler inzicht in de tekorten per bewerking per periode.

De weekplanning

Omdat het weer vaak roet in het eten gooit, is een jaarplanning te ruim van opzet om daarmee de arbeid voor de komende week te plannen. Dat zal wekelijks moeten gebeuren. Bij voorkeur in de

'Tijdig ingrijpen en snel bijsturen'

Op het bedrijf van Arjan van der Spek wordt tijdens het wekelijkse werkoverleg op donderdag de planning voor de komende week opgesteld. De productie bij paprika is erg 'hozerig', daarom is zijn planning vooral gebaseerd op de te verwachten productie. Het gewaswerk bij paprika's is zo regelmatig dat het geen problemen oplevert in de planning.

Zodra de planning is gemaakt weet Van der Spek van iedereen, inclusief de scholieren, het aanbod voor de komende week. Komt hij tekort dan wordt een uitzendbureau voor het oogsten ingeschakeld. Daardoor krijgt hij vaak dezelfde mensen, waardoor er weinig of geen toelichting en instructie nodig is.

De arbeids- en de productieregistratie gebeuren met een padregistratiesysteem van AMS en een weegtakel. Dat levert de normen op die hij in de volgende planningen gebruikt. Het registratiesysteem wordt ook gebruikt om de mensen aan te sturen en te corrigeren als zij afwijken van de verwachtingen.

Van der Spek: "Door de individuele vastlegging weet ik precies hoeveel tijd de afzonderlijke personen nodig hebben voor een bepaalde klus. Bij afwijkingen grijp ik zo snel mogelijk in om te voorkomen dat medewerkers bepaalde bewerkingen verkeerd aanleren. Door de mensen direct te confronteren met hun resultaten kan ik tijdig ingrijpen en snel bijsturen."

te kostenpost

Pleun Struijk: "De vaste medewerkers registreren zelf hun arbeid op voorgedrukte formulieren. Eén van de medewerkers maakt daarvan overzichten."

daaraan voorafgaande week, omdat dan nog maatregelen kunnen worden getroffen om de tekorten aan te vullen.

Stel ook de weekplanning bij voorkeur per bewerking op, omdat alleen dan duidelijke afspraken over het soort werk zijn

te maken. Vooral parttimers, maar ook medewerkers van een uitzendbureau, willen graag weten wat ze moeten doen.

'Arbeidsplanning zorgt voor enorme rust'

Pleun Struijk uit Pijnacker baseert zijn weekplanning vooral op de te verwachten productie. Hij levert zijn komkommers aan de Greenery. Twee weken van tevoren geeft hij zijn productieplanning door in verband met de voorverkoop. Daardoor weet hij al twee weken van tevoren hoeveel arbeid hij nodig heeft. Komt hij mensen tekort dan wordt dat gelijk doorgegeven aan het uitzendbureau, die daardoor ruimschoots de tijd heeft om voor voldoende mensen te zorgen.

Vooraf het oogsten en het sorteren wordt uitbesteed. Omdat het uitzendbureau dat weet, kunnen zij voor voldoende ervaren mensen zorgen. Komt Struijk door een hogere productie toch nog mensen tekort, dan is de gewasverzorging, die normaal door de vaste bezetting wordt uitgevoerd, het stiefkind van de rekening. Dat wordt dan in de daarop volgende week weer ingehaald.

Alle medewerkers registreren zelf hun arbeid op voorbedrukte formulieren. Eén van de vaste medewerkers verwerkt deze gegevens tot overzichten, die in een excursiegroep naast energie en gewasbescherming worden vergeleken.

Op het bedrijf zijn vier vaste medewerkers. Dit wordt vanaf het begin van de oogst aangevuld door scholieren, losse krachten en een uitzendbureau.

Struijk: "Door de arbeidsplanning heerst er een enorme rust op het bedrijf. De medewerkers weten dat het werk op tijd klaar komt. Overwerk komt daarom bij ons zelden voor."

Arbeidsregistratie

Het heeft weinig zin een doel te stellen als niet wordt nagegaan of dit doel wordt gehaald. Daarom is bij iedere planning een registratie van de behaalde resultaten noodzakelijk. Het registreren is vooral bedoeld om informatie te krijgen over de arbeidsbehoefte van de bewerkingen, waardoor de volgende plannings beter aansluiten bij de werkelijkheid.

Pas na langere tijd registreren en vergelijken met andere bedrijven is na te gaan of er op het eigen bedrijf efficiënt wordt gewerkt. Deze vergelijking heeft bij voorkeur plaats in een groep van gelijkgestemde bedrijven, bijvoorbeeld via Groeinet (zie *Onder Glas*, nummer 7, pagina 40-41).